

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development R & D) โดยมีความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 4) เพื่อประเมินผลปรับปรุงหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทยกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีสมมติฐานการวิจัย คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนตามหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย หลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนในกลุ่มวังน้ำซับตอนปรู จำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 210 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสามจุ่น อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 17 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลากโรงเรียน ได้ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้สำรวจข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปใช้ในการร่างหลักสูตรฉบับร่าง ได้แก่
 - 1.1 แบบสัมภาษณ์ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร และรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไข รวมทั้งข้อเสนอแนะอื่นๆ จากผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 17 คน

1.2 แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรและแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 17 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลระหว่างการใช้หลักสูตร ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน ในด้านความตั้งใจเรียน การแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน โดยการสังเกตแบบมีโครงสร้าง (structured observation)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลหลังการใช้หลักสูตร ได้แก่ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดพฤติกรรมการมีคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย แบบสอบถามเจตคติของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย

3.1 เครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย คือ แบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ สำหรับใช้ทดลอง (try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองสรวง จำนวน 50 คน ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้ด้วยตนเองและคัดเลือกแบบทดสอบตามคุณภาพ จำนวน 30 ข้อ แล้วนำแบบทดสอบ จำนวน 30 ข้อ มาวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตรกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสามจุ่น จำนวน 17 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือวัดพฤติกรรมการมีคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย ได้แก่ แบบวัดพฤติกรรมการมีคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทยในด้าน ความมีวินัย ความประหยัด ความกตัญญูกตเวที ความซื่อสัตย์สุจริต และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมการมีคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย โดยให้นักเรียนประเมินตนเอง แบบวัดพฤติกรรม มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่าของ ลิเคิร์ต 5 ระดับ โดยใช้สูตรของ (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2549, หน้า 223-225) ดังนี้

5	หมายถึง	ปฏิบัติมากที่สุด
4	หมายถึง	ปฏิบัติมาก
3	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง	ปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง	ปฏิบัติน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการวัดพฤติกรรมแบบให้คะแนน 5 ระดับมาวิเคราะห์แล้วนำเสนอแบบตารางภาพรวม และนำข้อมูลที่ได้จากการวัดพฤติกรรมค่าแบบให้คะแนน 5 ระดับ มาวิเคราะห์ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าที่ได้จากแบบวัดพฤติกรรมมาเทียบกับค่าเฉลี่ยแล้วแปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	4.50 - 5.00	หมายความว่า	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	3.50 - 4.49	หมายความว่า	มาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	2.50 - 3.49	หมายความว่า	ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.50 - 2.49	หมายความว่า	น้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.00 - 1.49	หมายความว่า	น้อยที่สุด

3.2 เครื่องมือสอบถามเจตคติของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร คือ แบบสอบถามเจตคติของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบประเมินค่าของ ลิเคิร์ต 5 ระดับ (พิชิต ฤทธิจรรยา, 2549, หน้า 223-225) ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	หมายถึง	เห็นด้วย
3	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินค่าแบบให้คะแนน 5 ระดับมาวิเคราะห์แล้วนำเสนอแบบตารางภาพรวม และนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินค่าแบบให้คะแนน 5 ระดับ มาวิเคราะห์ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าที่ได้จากแบบสอบถามมาเทียบกับค่าเฉลี่ยแล้วแปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	4.50 - 5.00	หมายความว่า	มีเจตคติต่อหลักสูตรมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	3.50 - 4.49	หมายความว่า	มีเจตคติต่อหลักสูตรมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	2.50 - 3.49	หมายความว่า	มีเจตคติต่อหลักสูตรปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.50 - 2.49	หมายความว่า	มีเจตคติต่อหลักสูตรน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.00 - 1.49	หมายความว่า	มีเจตคติต่อหลักสูตรน้อยที่สุด

4. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร โดยดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

4.1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน

4.1.2 ดำเนินการสัมภาษณ์ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไขปัญหา รวมทั้งข้อเสนอแนะอื่นๆ จากผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 17 คน

4.1.3 ดำเนินการสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรและแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 17 คน

หลังจากนั้นนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้มาวิเคราะห์ และนำข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วมาสร้างหลักสูตรฉบับร่างซึ่งหลักสูตรฉบับร่างประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง

คำอธิบายรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหาสาระ แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้

4.2 ดำเนินการพัฒนาหลักสูตร โดยการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสอบถาม ซึ่งผ่านการวิเคราะห์เรียบร้อยแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อ ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นดำเนินการจัดทำหลักสูตรฉบับร่าง และนำเสนอ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของหลักสูตรฉบับร่าง และให้ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอีกครั้ง ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำหลักสูตรฉบับร่าง เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพและความสอดคล้องของหลักสูตร จากนั้น ปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปทดลองใช้กับนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.3 การทดลองใช้หลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังนี้

4.3.1 ส่งหนังสือขออนุญาตทดลองใช้หลักสูตรกับผู้บริหารสถานศึกษา

4.3.2 จัดเตรียมสถานที่ สื่อประกอบการเรียนรู้ และดำเนินการทดลองใช้

หลักสูตรโดยการทดสอบก่อนการใช้หลักสูตร (pretest) ต่อจากนั้นจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ และทดสอบหลังการใช้หลักสูตร (posttest)

4.4 ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร เมื่อสิ้นสุดการทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัย รวบรวมข้อมูลซึ่งประกอบด้วย แบบสังเกตการเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดพฤติกรรมการมีคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย แบบสอบถามเจตคติต่อหลักสูตร ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (frequency value) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบที (t - test) และ วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แล้วนำผลจากการประเมินผลมาปรับปรุงหลักสูตร

สรุปผลการวิจัย

จากการนำหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่วิจัยและ พัฒนา (Research and Development R & D) โดยปรากฏผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า

1.1 นโยบายทางการศึกษาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง สอดคล้องกับ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559 ที่กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคน ให้เป็นคนดี เป็นคนเก่ง เป็นคนมีความสุข สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6, 22, ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในมาตรา 24 ข้อ 4 กำหนดว่า การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้ง ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยกำหนด สาระศาสนา ศิลปะ จริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ จริยธรรม หลักธรรม ของพระพุทธศาสนา การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นไทย เป็นสิ่งที่ดีงาม ความดีงาม ความสำนึกถูกผิดที่มีอยู่ในจิตใจ เป็นคุณสมบัติที่ดีในจิตใจ ทำให้ประพฤติปฏิบัติในความดี ความถูกต้อง เป็นความคิด ความรู้สึกที่แสดงพฤติกรรม ซินชมและสืบสานศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นและของไทย

1.2 แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งแต่ละแนวคิด ทฤษฎี มีความสอดคล้องกันสามารถนำมาพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย ซึ่งมีองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้

1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร โดยระบุขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ที่มีความสอดคล้องกันและมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร งานวิจัยที่มีรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน ดังนี้ ทรงศรี หอมจันทร์ (2548, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี วิชาขนมไทยสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านวังเพลิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉลองชัย ช้องหลิม (2548, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเทคนิคการสอนกีฬาฟุตบอล สำหรับครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสิริชัย เสรีไครรัตน์ (2549, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมศีลธรรม ค่ายคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาประนอม ทองไพบุลย์ (2549, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การลดความทุกข์เพิ่มความสุข สำหรับอบุบาทกุบาสิกา สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสมศักดิ์ จันทวด

(2549, บทคัดย่อ) เสนอการพัฒนาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง สมานธิภาวนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนท่ายพิบูล (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 68) จังหวัดสระบุรี สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดเก่ง กัลยาณกิตติคุณ (2550, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง มุสาวาท กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องสมานธิภาวนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สอดคล้องกับงานวิจัยของสง่า แดงวงษ์ (2552, บทคัดย่อ) ซึ่งทำการพัฒนาหลักสูตรการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นไทย ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมโดยตรง ดังนี้ พระมหาสิริชัย เสรีไตรรัตน์ (2549, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมศีลธรรม ค่ายคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ดนุพล สุนทรรัตน์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน

1.5 การสัมภาษณ์ ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตร เนื้อหา แนวทางในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหา ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 17 คน ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 12 คน อายุ 51-60 ปี จำนวน 13 คน ด้านการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาตรี จำนวน 10 คน ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 10 คน ประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่ทำงานระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 11 คน ประสบการณ์การอบรมหรือสัมมนาหรือเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่เคยอบรม จำนวน 14 คน ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนต้องการให้พัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นไทย

1.6 การสอบถาม ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร และแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากนักเรียน จำนวน 17 คน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 52.94 อายุ 10 ปี ร้อยละ 94.12 ระยะเวลาที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียนนี้ระยะเวลา 6 ปี ร้อยละ 94.12 อาชีพของบิดาประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 47.06 อาชีพของมารดาประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 41.18 ความรู้ในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทยไม่มีความรู้ ร้อยละ 88.24 ด้านความรู้และได้รับการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย พบว่านักเรียนไม่มีความรู้ในเรื่อง ความมีวินัย ความประหยัด ความกตัญญูกตเวทีกี ความซื่อสัตย์สุจริต

ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และนักเรียนทุกคนต้องการเรียนหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นไทย ร้อยละ 100.00

2. ผลการพัฒนาหลักสูตร พบว่า การสร้างองค์ประกอบหลักสูตรฉบับร่างผู้วิจัยได้นำผลแนวคิดทฤษฎี หลักการ และข้อมูลพื้นฐานโดยศึกษาความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องและนักเรียน มาเป็นพื้นฐานในการสร้างโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้ มีรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ เวลาที่ทำการสอน 12 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความมีวินัย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ความประหยัด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ความกตัญญูกตเวที

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ความซื่อสัตย์สุจริต

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ความความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

การประเมินหลักสูตรฉบับร่าง ซึ่งผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับ 1.00 ดังนั้น ส่วนประกอบในหลักสูตรฉบับร่างและแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องเหมาะสม

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร นำหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสามจุ่น อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 17 คน ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เวลาทดลอง 12 ชั่วโมง นักเรียนมีความตั้งใจเรียน สนใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทยมากขึ้น พร้อมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

ผลการประเมินหลักสูตร พบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลังการทดลองใช้หลักสูตร สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมการเรียน ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก พฤติกรรมกรมีคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย ผลการประเมินด้านความมีวินัย ความประหยัด ความกตัญญูกตเวที ความซื่อสัตย์สุจริต ความภาคภูมิใจในความเป็นไทยอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านเจตคติของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการปรับปรุงหลักสูตร พบว่า ข้อที่ควรปรับปรุงในเรื่องของเวลาเนื่องจากกิจกรรมส่วนใหญ่มีจุดเน้นที่ต้องการให้เกิดพฤติกรรมการมีคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย จำเป็นต้องอาศัยกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมที่ต้องใช้เวลาในการปฏิบัติ ดังนั้น จึงมีการปรับแก้ไขระยะเวลาที่ทำการสอนจากเดิม 10 ชั่วโมง เป็น 12 ชั่วโมง

อภิปรายผล

จากการพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประเด็นที่อภิปรายตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสำรวจความต้องการความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร พบว่า ปัญหาทั่วไปของนักเรียนในปัจจุบันนี้ขาดการพัฒนาในด้านของคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย เพราะว่าสถาบันการศึกษาในแต่ละแห่งนั้นยังไม่ได้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจังจึงเป็นผลให้นักเรียนนั้นไม่ได้รับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทยเท่าที่ควร เมื่อเป็นดังนี้แล้วผลที่ตามมาคือนักเรียนเป็นผู้ที่ขาดโอกาสในการที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ในเรื่องดังกล่าวข้างต้น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) รวมทั้งที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559 สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายสถานศึกษา 3 ดี (3D) โดยมีภารกิจด้านคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย (decency) ต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ความดีงาม รู้ผิดชอบชั่วดี มีจิตสำนึก ความภาคภูมิใจ และยึดถือปฏิบัติอยู่ในวิถีชีวิตแห่งความเป็นไทย ผู้เรียนมีวินัย มีความประหยัด มีความกตัญญูกตเวที มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความรู้ความเข้าใจ ชื่นชมและสืบสานศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นและของไทย ประกอบกับความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจากการสัมภาษณ์ การสอบถาม ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย ขึ้นในโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อสนองนโยบายทางการศึกษาของหน่วยงานทางต่าง ๆ ดังกล่าว และเพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย มีเจตคติที่ดี พร้อมทั้งเกิดพฤติกรรมการมีคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย อันเป็นผลไปสู่ การนำไปใช้ในชีวิประจำวันได้อย่างถูกต้อง

2. จากการพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฉบับร่างมีผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 แสดงว่าเป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการและแนวทางการพัฒนา หลักสูตรของปราโมทย์ จันทร์เรือง (2550, หน้า 10) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรที่ สำคัญ ดังนี้ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และสอดคล้องกับ งานวิจัยของสง่า แดงวงษ์ (2552, บทคัดย่อ) พัฒนาหลักสูตร เรื่อง การทอผ้าจากภูมิปัญญา ท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการพัฒนาหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญ ประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย คำอธิบายรายวิชา โครงสร้าง เนื้อหาสาระ เวลาเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

3. จากผลการนำหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไป ทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนวัดสามจันทน์ จำนวน 17 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2552 ใช้ เวลาทดลอง 12 ชั่วโมง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัด การเรียนรู้ จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจเรียน มีความ กระตือรือร้นในการเรียน แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มี ทักษะกระบวนการ มีคุณธรรมจริยธรรม และความรู้ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เนื่องด้วย หลักสูตรหลักการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย พัฒนาขึ้นมานั้นมีเนื้อหาสาระ ใกล้เคียงนักเรียน ผลที่เกิดขึ้นเป็นประโยชน์กับตัวนักเรียนทั้งสิ้น และนักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้ คือคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทยไปใช้ในชีวิประจำวันได้จริง การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นไทยแก่นักเรียนนั้นต้องใช้วิธีการ พร้อมทั้งต้องอาศัยเวลาที่เหมาะสมใน การพัฒนาอีกด้วย ซึ่งในเรื่องนี้นั้นสอดคล้องกับแนวคิดงานวิจัยของพระมหาสิริชัย เสรีไตรรัตน์ (2549, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมศีลธรรม ค่ายคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ที่ได้จัด กิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้มีการปฏิบัติจริง ทำให้นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจในการเรียนรู้

ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีความสนุกสนานในการร่วมกิจกรรมและสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้เป็นอย่างดี และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระมหาเนตร ดอกมะเกลือ (2551, บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของสง่า แดงวงษ์ (2552, บทคัดย่อ) พัฒนาหลักสูตร เรื่อง การทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ดำเนินการทดลองหลักสูตรตามแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ซึ่งสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น

4. จากผลการประเมินและการปรับปรุงหลักสูตร

ผู้วิจัยได้แบ่งการประเมินและการปรับปรุงหลักสูตรออกเป็น 3 ระยะ คือ การประเมินผลก่อนการใช้หลักสูตร การประเมินผลระหว่างการใช้หลักสูตร และการประเมินผลหลังการใช้หลักสูตร

4.1 จากผลการประเมินผลก่อนการใช้หลักสูตร ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการใช้หลักสูตร ซึ่งจะนำผลการทดสอบก่อนเรียนไปเปรียบเทียบกับผลการทดสอบหลังเรียนเพื่อหาคุณภาพของหลักสูตร

4.2 จากผลการประเมินผลระหว่างการใช้หลักสูตร ผลการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจเรียน แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายความว่า การเรียนตามหลักสูตรทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากนักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ แล้วทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีด้วย

4.3 จากผลการประเมินผลหลังการใช้หลักสูตร ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หลักสูตร พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหมายความว่าหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียน มีความตั้งใจ สนใจในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสิริชัย เสรีไตรรัตน์ (2549, บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมศีลธรรม ค่ายคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ได้แบ่งเนื้อหาของหลักสูตรออกเป็นภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ซึ่งมีแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 11 แผน และนำการบรรยาย

การสาธิต และการฝึกปฏิบัติจริงตามแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และตั้งใจสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้านต่างๆ ของกระบวนการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสามารถคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดเก่ง กัลยาณกิตติคุณ (2550, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง มุสาวาท กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้จัดการเรียนการสอนให้มีการปฏิบัติจริงมีทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และกิจกรรม ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และตั้งใจในการเรียนรู้ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของกระบวนการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในเรื่องนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเนตร ดอกมะกล่ำ (2551, บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้จัดการเรียนการสอนให้มีการปฏิบัติจริงมีทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และกิจกรรมทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และตั้งใจในการเรียนรู้ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของกระบวนการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการประเมินพฤติกรรมที่มีคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย ด้านความมีวินัย ความประหยัด ความกตัญญูกตเวที ความซื่อสัตย์สุจริต ความภาคภูมิใจในความเป็นไทยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งหมายความว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจ ได้คิดวิเคราะห์พฤติกรรมและปฏิบัติตนตามคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของธนุพล สุนทรรัตน์ (2550, หน้า 103) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเอกชน ที่กล่าวว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรเสริมเป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนให้เป็นผู้กระทำ (active learning) และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (self-directed learning) ทำให้เกิดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมที่มีคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้ชัดเจน และยังสามารถคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเนตร ดอกมะกล่ำ (2551, บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การฝึกอบรมมีความสำคัญที่ช่วยพัฒนาและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แก่ใจเจตคติ ความรู้ ความชำนาญให้ดีขึ้น ผลจากการสอบถามเจตคติที่มีต่อหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีเจตคติต่อหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งหมายความว่า การเรียนตามหลักสูตรการสร้างเสริม

คุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดเก่ง กัลยาณกิตติคุณ (2550, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง มุสาวาท กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ระดับเจตคติของนักเรียนต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสง่า แดงวงษ์ (2552, บทคัดย่อ) พัฒนาหลักสูตรเรื่อง การทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่ม สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนตามหลักสูตรการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านหนองกระทุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสามจุ่น อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ควรศึกษารายละเอียดต่างๆ ของหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรให้เข้าใจ เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน
2. การนำหลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย ไปใช้ควรคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ควรมีการยืดหยุ่นโดยเฉพาะในเรื่องของเวลา ควรปรับเวลาให้เหมาะสมสอดคล้องกับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้ ควรมีความพร้อมในเรื่องของเอกสาร และควรมีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน
4. หลักสูตรการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้กับทุกโรงเรียน เพราะการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร เป็นข้อมูลที่มาจากสภาพปัญหาที่พบโดยทั่วไป นอกจากนั้น ยังสามารถนำวิธีการไปปรับใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอนเนื้อหาสาระอื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและติดตามผลนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรนี้ เพื่อติดตามผลพฤติกรรมของนักเรียนในระยะยาวว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือมีพัฒนาการในด้านที่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย เพิ่มขึ้นหรือไม่

2. การพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้ ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพียงชั้นเดียว
ตั้งนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังนักเรียนชั้นอื่นๆ

3. หลักสูตรในสถานศึกษาควรมีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ฉะนั้น
หลักสูตรจะต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี